ונוחל ומנחיל. מפרש בגמרא: כחתן שלם. מפרש בגמרא [פ"ב: **גמ'** אשה. ואשה כי מהיה זכה וגו' [ויקרא טו] והאי קרא בנדה משמעי: בת עשרה ימים כו'. ואשה כי מזוב זוב דמה [שם] קא דרשי: אדם. משמע כל שהוא מין אדם אפילו קטן כדכתיב (במדבר לא) ונפש אדם מן הנשים וגו' ונקטינן משמעי קרא: נפשות. כל שיש בו נפש: בנעוריה. ושנה אל בית אביה כנעוריה כלומר אם דומה לימי נעוריה ושנה ואם לאו לא תשוב: קראי אתרנן. דמרוייהו גריכי: אלא מתניתין. מדנקט יום אחד ולא נקט עובר דזקא נקט: אמר רב ששת. האי פוסל לאו אאמו קאי אלא אעבדיו קאי והכא בכהן שהיו לו שני נשים וכו': אחת גרושה. שהיתה גרושה ועבר ונשאה: ויש לו בנים משאינה גרושה. והן כהנים כשרים ועבדים שנפלו להן מירושה אוכלין בתרומה בשביל דכתיב (ויקרא כב) והכהן כי יקנה נפש קנין כספו וגו': ויש לו בן יום אחד מן הגרושה. והוא אוכל ואינו רואי לכהונה ויש לו אלק בעבדיו ופוסל את כולן מן התרומה שאין אנו יודעין לגרור מי מגיע לאלקו. ודוקא בן יום אחד דלאו לירושה אכל כל זמן שלא טולד אוכלין כולן דאין זכייה לעובר: ולאפוקי מדר' יוסי דאמר. במסכת יבמות בפרק אלמנה לכהן גדול (דף מז.) יש לו זכייה ואפילו הוא בנעבדיו אשה זרה הכשרה לכהונה פוסלה* דקסבר כל זמן שהוא בנעבדיו זרה זר הוא וכל שכן האי דבנעבדי גרושה הוא דאפילו כשיולד לא יהא ראוי: לאחיו מן האב. דהא אין ירושה אלא לקרובי האב: אי בעי מאבוה לירות. אפי' אשיבנא ליה כמאן דליתיה ירמי לאחר מיתת אביהם ואיהו מאי אהני: נוחל בנכסי האם. אם מתה אמו ביום שנולד הרי הוא יורשה וכשמת הוא נאין אמיו מאביו ויורשין הימנו נכסי אמו דאי לאו איהו הוו שקלי ליה קרובי האם דבן נוחל את אמו. אבל האם אינה נוחלת את בנה וכל שכן קרובי האם שאין נוחלין אותו דכתיב (במדבר ל) למשפחותם לבית אבותם משפחת האם אינה קרויה משפחה: **אבל עובר.** שנמעיה אם מתה מעוברת אינו נוחל להנחיל את קרוביו מן האב: בקבר

בנעוריה פרש למעוברת. ואם תאמר מישוק ליה מוחרש אין לה עיין עליה כי סיני דפסלינן כרים סחולן (יבמות לה:) חליצת מעוברת מאין לו עיין עליו ו"ל דהתם לא קאמר אלא עיין והתנן אם יהיה ולד של קיימת אבל לא מיפסלה מן היבום מוסיף דכתיב אין לו והא"נ לא מיפסלה מן התרומה בהכי: **אמר** רב ששת הכא במאי עסקינן בכהן שיש לו ב' נשים. ות"ת למה לי ב' נשים לוקמה בחדא אחת גרושה ויש לו בן אחד ממנה דזוקא בן יום אחד פוסל ולא שובר ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה סלה לרבנן דר' יוסי כדאמר ביבמות בפרק אלמנה (דף מז.) ועוד הקשה ה"ר אפריים דבפרק מי שמת (נ"ב דף קמב.) אמר רב ששת אחד זה ואחד זה קנה בין מזכה לעובר בין לכשאבד ופריך ליה ממתני' דבן יום אחד טהל אבל עובר לא ומשני דהתם מטוס דאיהו מיית בריאה והשתא ליפרוך מריאה דבן יום אחד פוסל אבל עובר לא מטוס דשובר ליה ליה זכייה כדמפרש הכא רב ששת גופיה ולא ה"מ לשנויי מידי *ו"ל דשבר רב ששת לרבנן דר' יוסי נמי עובר אית ליה זכייה ומעמא דשובר איו פוסל מטוס סמוך מישעת דמפילות למאלה דנקבות והוה ליה זכרים מישעת ולמישעת לא חייש כדמחייש רבי יוסי ולהכי אוקי הכא בכהן שיש לו ב' נשים ויש לו בנים משאינה גרושה דכיון דיש לו בנים לא פסיל עובר אף ע"ג דיש לו זכייה דלא חייש למישעת הזכרים כדפי' אבל אם אין לו בנים פוסל שובר גם לרבנן דאית ליה זכייה דבין הוא זכר בין היא נקבה הרי הן שלה ופליג רב ששת אשמואל דאמר בפרק אלמנה (יבמות דף מז.) לרבנן אוכלין בשביל כל המשפחה סלה דשבר שמואל לרבנן אית ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר התם *רב ששת מנא אמינא לה דהגיא גר שמת ט' ולא דמי ליה דהך ברייתא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי אלא דלא חייש למישעת כדפי' ואם תאמר דבפרק מי שמת (נ"ב דף קמב.) נבי גר שמת ובזמן ישראל נכסיו ואיתה לאשה מעוברת לא קנו שמעו אחרי כן שהפילה אשתו המחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המחזיק בראשונה כיון דלבסוף הפילה הא בפ' אלמנה (יבמות מז:) אמרינן דזכרים הוו מישעת מטוס מישעת המפילות ואין לעובר שסופו להיות נפל אלק בעבדיו וי"ל דהתם שהשו מעוברת לא קנו שמעו אחרי כן שהפילה אשתו אחרת בראשונה ויש לו בנים משאינה גרושה ויש לו בן יום אחד מן הגרושה ו"דפוסל בעבדי אביו מלאכול בתרומה ולאפוקי מדר' יוסי *דאמר עובר נמי פוסל קמ"ל בן יום אחד אין עובר לא: נוחל ומנחיל: נוחל ממאן מאביו ומנחיל למאן לאחיו מאביו אי בעי מאבוה לירתי ואי בעי מיניה לירתי' אמר רב ששת "נוחל בנכסי האם להנחיל לאחיו מן האב' ודוקא בן יום אחד אבל עובר לא מ"ט דהוא מיית ברישא 'ואין הבן יורש את אמו בקבר

*) נ"ב קמב. [ערכין ג.]

ונוחל ומנחיל לאחיו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם: **גמ'** מנהני מילי דת"ר *אשה אין לי אלא אשה בת יום אחד לנדה מנין ת"ל ואשה: בת י' ימים לזיבה: מנא ה"מ דת"ר אשה אין לי אלא אשה בת י' ימים לזיבה מנין ת"ל ואשה: תינוק בן יום אחד כו': מנא הני מילי דת"ר °איש איש מה ת"ל *איש איש לרבות בן יום אחד שמטמא בזיבה דברי רבי יהודה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר °אינו צריך הרי הוא אומר °והזב את זובו לזכר ולנקבה לזכר כל שהוא בין גדול בין קטן לנקבה כל שהיא בין גדולה בין קטנה אם כן מה ת"ל איש איש *דברה תורה כלשון בני °אדם: ומטמא בנגעים: דכתיב °אדם כי יהיה בעור בשרו *אדם כל שהו: ומטמא בטמא °מת: דכתיב °ועל הנפשות אשר היו שם °נפש כל דהו: חוקק ליבום: דכתיב °כי ישבו אחים יחדיו אחים שהיה להם ישיבה אחת °בעולם: ופוטר מן היבום: °ובן אין לו אמר רחמנא והא אית ליה: ומאביל בתרומה: דכתיב °ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו קרי ביה °יאכילו בלחמו: ופוסל מן התרומה: °זורע אין לה אמר רחמנא והא אית לה מאי אירייא זרע אפילו עובר נמי דכתיב °בנעוריה *פרט למעוברת צריכי דאי כתב רחמנא זרע אין לה משום דמעיקרא חד גופא והשתא תרי גופי אבל הבא דמעיקרא חד גופא והשתא חד גופא אימא תיכול כתב רחמנא בנעוריה ואי כתב רחמנא בנעוריה משום דמעיקרא גופה סריקא והשתא גופה מליא אבל הבא דמעיקרא גופה סריקא והשתא גופה סריקא אימא תיכול צריכא קראי אתרוץ אלא מתניתין מאי אריא בן יום אחד אפי' עובר נמי אמר רב ששת הב"ע בכהן שיש לו שתי נשים אחת גרושה ואחת שאינה גרושה ויש לו בנים משאינה גרושה ויש לו בן יום אחד מן הגרושה °דפוסל בעבדי אביו מלאכול בתרומה ולאפוקי מדר' יוסי *דאמר עובר נמי פוסל קמ"ל בן יום אחד אין עובר לא: נוחל ומנחיל: נוחל ממאן מאביו ומנחיל למאן לאחיו מאביו אי בעי מאבוה לירתי ואי בעי מיניה לירתי' אמר רב ששת "נוחל בנכסי האם להנחיל לאחיו מן האב' ודוקא בן יום אחד אבל עובר לא מ"ט דהוא מיית ברישא 'ואין הבן יורש את אמו בקבר

*) נ"ב קמב. [ערכין ג.]

ואי בעי מיניה לירות כו': **ואי** בעי מיניה לירות כו'. ות"ת בפרק מי שמת (נ"ב קמב.) דפריך לרב ששת מהך דבן יום מ' טהל ומנחיל אבל שובר לא ומשני טהל את האם להנחיל לאחים מן האב והשתא מה היתה סברת המקשה דע"ל לריך לומר כדמשני רב ששת דאי לאו הכי מקשה ליה אי בעי מיניה לירות אי בעי מאבוה לירות כדמקשה הכא וי"ל דיפרש כמר בריה דרב יוסף שממעטו בחלק בכורה אבל שובר לא ולאו מטוס וילדו לו אלא מטוס דשובר ליה ליה זכייה א"ל ידע שפיר כדמשני רב ששת טהל את האם להנחיל לאחיו מן האב אך היה סבור דאיהו מייתא בריאה ומקשה שובר לא מטוס דלא קנה ובשילהי פ"ק דערכין (דף ג.) דאמר שמואל אשה שילדה ליהרג מכין אותה כעד הריון שלה כדי שימות הולד אחלה הא לאו הכי הולד מת לבסוף ופריך ליה מהא דבן יום אחד טהל אלמא ולד מת אחלה הוא מני לשטיי אבל שובר לא לומר שממעטו בחלק בכור כדאמר בשמעתין אלא דריחא ליה לאקמי מילתא דרב ששת דאמר הכא איהו מיית בריאה דשמואל ואחלק האמת שיש חילוק בין מתה לנהרגה: **אדרבה** מיית בריאה. והא דתנן בפ' בתרה המקשה (חולין דף מד.) השוחט את הבהמה ומצא בה בן ב' מ' יש חילוק בין מתה לנהרגה כדאמר בערכין (דף ז.) והא דאמר נמי בהשוחט*) במתה אמה והדר ילדתיה הייט נמי כשנהרגה לא נמי כגון דמתה אמו מחמת לידה דכיון דעקר הולד אלאת אז לא מיית כדאמר שמואל שילהי פ"ק דערכין (דף ג.) ישבה על המשבר ומתה מתתכין לותה בשבת ומעליאין הולד וא"ת אם כן שובר טהל ומנחיל בישבה על המשבר ומתה אחלה י"ל דאין הכי נמי ונקט בן יום אחד משום דפסיקא ליה דטהל ומנחיל אבל שובר לא פסיקא ליה ומיהא בן יום אחד ההוא חייב דקתני אבל שובר לא הייט אפילו נהרגה לא ישבה על המשבר עד שילא ראשו כדאמר במסכת אהלות פ"ז (משנה ו) ומייתי לה בפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף עב:) אלא המקשה מוסיף לחבר

*) [חולין דף מ:]

נר מצוה

ס א מי' פ"ג מהל' מחלות הלי"ב ופ"ב סמג עשין לו טור"ע יו"ד סי' רפ' סעיף ה:

סא ב מי' פ"ב מהל' אלה סלכה ו:

[שבועות פ"ג]

סב ג מי' פ"ט מהל' תרומות [הל"ח] והל"ב:

סג ד מי' שם הל"ד [וכרב אלפס פ"ט דכ"ב דף ריא]:

סד ה מי' פ"ג מהל' נחלות הל"ב ופי' בהשגות ומ"מ סמג עשין לו טוש"ע פר"מ סי' רפ' סעיף ה [וכרב אלפס שם]:

סה ו שם בהג"ה:

סו ז מי' שם הל"ב סמג שם טוש"ע שם [וכרב אלפס שם]:

[מי' ערכין ג.]

מי' מכר"מ

[נכ"ב קמב.]

[ערכין ג.]

[לעיל לב:]

[לעיל לב: ערכין ג.]

כ"מ לקמ: ודף לה: מרים ג. סנהדרין פ. סה: שם: ב מכות יב. (ר"ס ס) סוטה מה: גיטין מה: יבמות פא. קידושין יב: [ברכות לא: ע"ש כ. כריתות יא. זבחים לא:]

[נכ"ב: פוסלן]

—◇◇◇—

מוסף רש"י

ונוחל ומנחיל. אם נפלה לו ירושה בו ביום וכו' ביום מת, מנחילה לקרוביו מאביו (ערכין ג.). דת"ר אשה. ואשה כי תהיה זכה וגו' בנדה משמעי קרא, דכתיב שבעת ימים תהיה בנדתה (לעיל לב.). איש איש. כי יהיה זב (לעיל לב: ערכין ג.). בנעוריה. כמון שהיא ריקנית כמין נעוריה, פרש למעוברת (יבמות מז.). סריקא. ריקא, כמו אילן ברק (שם מז:). עובר נמי פוסל. אם בת כהן נישאת לישראל והיתה מעוברת ואין לה בן אחר, פוסלה מלאכול בתרומה כנעוריה (שם מז. ועי' תוס' שם).

נוחל בנכסי האם. האי טהל ומנחיל ליכא לאוקומי בנכסי אביו, דאי נמי לא אתיליד איהו הוו ירתי קרוביו נכסי אביו היכא דאין בנים, אלא טהל בנכסי אמו, אם מתה בו ביום טהלי הוא מת בו ביום טהל נכסי אמו ומנחילין מכאן לאחיו מאביו שאין בני אמו, דאי לאו הוא הוו ירתי לה קרוביה, ולא אמרינן נפל הוא ואיתו בן נחלה (ערכין ג.).

אבל עובר. אם מתה מעוברת לא ירתי לה קרוביו העובר, דהוא מת בריאה, דכשמתה היא לא נפלו הנכסים לו, דהוי כמי שהוא נקבר ואין יורש אם אמו לאחר שמת הוא להנחיל לאחיו מן האב מכאן (שם ומ"מ. ועי' כ"ב קמב. וכשב"מ שם).

תוספי הרא"ש

בנעוריה פ ר מ למעוברת. ותיפה תישרק לי מתורע אין לה עיין עליה כי ואיכי דפסלינן ברישא תחלק מואין לי עיין עליו ו"ל דהתם לא קאמר אלא עיין ותשרק אם יבא ותולד לידי בן קיימא. אבל לא אפר ליה מן שהיא מעוברת ותבא עמי חזה אמרי' שתמתין סלאבול עד שתראה אם תולד יהיה בן קיימא אבל לא מיפסלא מתרומה ללקח עליה כמו זר: בבקן שיש לו שתי נשים. תיפה כיון דאתיא כרבנן דמברי דשובר אין לו זכייה כרקאמרינן לאוקמי מר' יוסי א"כ למה לי ב' נשים דוה מני לטיטר באשה אחת גרושה ואין לו בנים מסבנה דזוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר אלא אוכל בשביל כל המשפחה לרבנן כראיתא ביבמות פ' אלמנה ותיר הקשה הלי אמרים דבמ' מי שמת פרק לרב ששת דאמר נוחל בנכסי האם. בן יום אחד אבל עובר לא ומתרץ רב ששת החם דפירו שוא דמתניתין כדמתרץ הכא. ותיפה מה היתה שם סברת מקשה דבלאר רב ששת תיקשי מי' דמתני' כדאתרץ הכא אי בעי מאבוה לירתו ו"ל דמשמע ליה דבמתרשי בגון שהקנה נכסיו לאחר אם לא יהיה לו יורש בשאינה סתומה ומקמ"ל דבן יום אחד

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com